

УДК 630.001.5

А. М. ЖЕЖКУН*

**ДО ІСТОРІЇ РОЗВИТКУ ЛІСОВОЇ НАУКИ ТА ГОСПОДАРСТВА
У СХІДНОМУ ПОЛІССІ УКРАЇНИ**

Державне підприємство «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція»

У статті висвітлено розвиток лісового господарства та становлення лісової науки у Східному Поліссі України. У 95-річний ювілей науковці державного підприємства «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція» УкрНДІЛГА підтримують та розширюють досвід і традиції лісової наукової дослідної справи. Стале ведення лісового господарства має здійснюватися на наукових засадах комплексного використання, розширеного відтворення, якісної охорони та захисту лісів.

К л ю ч о в і с л о в а : лісове господарство, лісова наука, історія, лісистість, Східне Полісся

З давніх часів територія Східного Полісся була зайнята пралісами. У перших літописних згадках зазначалося, що біля м. Чернігова на початку II тисячоліття росли непрохідні пущі, в яких полювали київські князі (Hrushevsky et al. 2009). У законодавчому збірнику «Руська правда» XI–XII століття вказувалося про межові знаки в лісах, регулювалися рубки лісу, призначалось покарання за спалювання чужих лісів. На карті Г. Боплана (складеній у першій половині XVII століття) територія нинішніх опільських районів Східно-Поліського регіону була повністю вкрита лісовою рослинністю. Ліси захищали людей від дії несприятливих кліматичних умов, нападів ворогів, забезпечували їм прихисток та харчування. Лісостани періодично потерпали від лісових пожеж, інвазій шкідників, епіфітотій хвороб. Для поширення сільського господарства у XV столітті застосовували підсічне спустошення та випалювання лісів, розорювання їхніх земель (Vakulyuk 2000).

Знання про ліси поширювались зі зростанням обсягів використання деревини та іншої лісової продукції. Українські козаки для будівництва кораблів застосовували дерева певних видів, гатунків та розмірів. З метою поширення кораблебудування у XVIII столітті розпочався опис корабельних дерев, що росли у долинах р. Дніпро та Десна. З розвитком у регіоні поташного промислу, виготовлення скла, виплавлення заліза, селітряного, гончарного та інших виробництв зростали обсяги споживання деревини (Krasnov & Vuzun 2005).

Здавна ліси передавали у власність охоронними грамотами. Після конфіскації державою земель монастирів утворили казенні (державні) ліси. Регулярне ведення лісового господарства із залученням основ лісової науки розпочалось після утворення Лісовим департаментом у 1798 р. Малоросійського управління (з 1802 р. – Чернігівське управління). Перший оберфоршмейстер Калиновський І. З. мав у підпорядкуванні 4 форшмейстери. У 1848 р. на Чернігівщині діяло 9 казенних лісництв. За матеріалами лісовпорядкування (станом на 1857 р.) загальна площа лісів Чернігівщини становила 1 271,5 тис. га, з них казенних лісів – 291,6 тис. га (23 %) (Shulgin 1858).

Одними з перших відомостей про ліси Чернігівщини та ведення лісового господарства в них є друковані роботи Г. Белецького (1840) та М. Шульгіна (1858). Здобування лісівничих знань на Чернігівщині з дитячих років розпочинали відомі вчені О. Ф. Рудський та П. М. Вереха. Після реформи 1861 р. почалося масове знищення лісів, занесення сипкими пісками та руйнування ярами десятків тисяч гектарів лісових земель. Лісистість Чернігівської губернії протягом 1856–1897 рр. зменшилась на 81,5 тис. га з 24,1 до 23,0 % (Rusov 1898, Rusov 1899). Станом на 1914 р. площа лісів Чернігівської губернії зменшилась до 781 тис. га, а лісистість – до 14,9 % (Vakulyuk 2000).

Після вступу у дію «Положення про збереження лісів» (1888) на Чернігівщині було виділено 35 тис. га захисних лісів та розпочато закріплення і залісення рухомих пісків і утворених ярів. Проблему залісення пісків Чернігівщини висвітлено у роботах Ф. К. Арнольда (1898), М. Є. Китаєва (1894). Вірогідно, що оглядав дослідні ділянки

* © А. М. Жежкун, 2017

Г. М. Висоцький – фундатор лісівничої справи в Україні, який народився на Чернігівщині (Vedmid et al. 2005). За результатами піскозакріплювальних робіт А. В. Костяєвим у 1900 р. складено настанову. Протягом 1907–1918 рр. піщано-яружними роботами в регіоні керував А. А. Аргамаров (Honchar 1957).

У зв'язку з імперіалістичною та громадянською війнами роботи з агролісомеліорації на Чернігівщині припинились та відновились лише у 1922 р. з утворенням Придеснянської дослідно-яружної станції (Magomedov 1929). З 1932 р. станція підпорядковується УкрНДЛГА. Станцією розроблені: контурно-смугова організація території, агрохімічні, луко- та лісомеліоративні заходи, протиерозійна гідротехніка. Запровадження цих заходів дало можливість зупинити процеси водної ерозії ґрунтів, здійснити закріплення та заліснення ярів, збільшити родючість ґрунтів та підвищити врожайність сільськогосподарських культур.

Першим директором Станції був інженер шляхів сполучення А. Д. Магомедов. В установі працювали відомі вчені: доктори наук І. О. Алексєєв, К. Л. Холуп'як, Ф. Л. Щепот'єв, кандидати наук І. С. Антонов, М. М. Бурнос, С. Г. Воловодов, О. І. Гончар, Г. О. Доброленський, В. П. Ландін, Ю. Д. Матухно, В. Г. Писарцов, П. А. Попов, В. В. Репнєвський, М. О. Репнєвська, А. С. Скородумов, А. А. Чернишов та інші.

Під керівництвом Г. М. Висоцького організовано експедицію та здійснено опис типів лісу Лівобережного Полісся (Vorobyov & Pogrebnyak 1929). Природне поновлення лісів вивчав В. Є. Шмідт (1928). Викладачами Пакульської нижчої школи, утвореної у 1892 р., започатковано дослідницькі роботи у лісокультурній справі (Redko et al. 2005).

В. Д. Огієвським організовано дослідження у Микільському дослідному та Собицькому лісництвах. Впродовж 1896–1920 рр. під його керівництвом закладено чисельні дослідні об'єкти з лісокультурного виробництва, поступових рубок, заходів боротьби з личинками хрущів. Велику кількість цих об'єктів було знищено за роки громадянської війни (Samofal 1925). Географічні культури В. Д. Огієвського вивчали І. М. Патлай (1984), Г. П. Санніков (1959), Л. І. Терещенко, В. П. Самодай, В. В. Мороз (2008) та інші.

У Дарницькому дослідному лісництві у 20-ті роки минулого століття під керівництвом З. С. Голов'янка та Д. Ф. Руднева розгорнулись ентомологічні дослідження. Лісничим Дубечанського лісництва Б. В. Нарбековим у 20–30-ті рр. ХХ століття запроваджено поступові рубки в соснових деревостанах, сконструйовано спеціальний пристрій для сприяння природному поновленню (Pogrebnyak 1968).

Начальник лісовпорядної партії Чернігівського лісового управління Д. І. Товстоліс на запрошення Є. В. Алексєєва у 1922–1924 рр. брав участь у розробленні таксаційних таблиць.

Виснажливе користування лісовими ресурсами призвело до зменшення лісів Чернігівщини. Станом на 1923 р. загальна площа лісів Чернігівської губернії становила 499,2 тис. га. Ліси 45 державних лісництв займали загальну площу 443,9 тис. га, а ліси місцевого значення – 54,3 тис. га. Лісництва підпорядковувались Чернігівському гублісоуправлінню. У поліській частині знаходилося 38 лісництв, їхня загальна площа становила 394,94 тис. га (89 % від загальної площі лісів губернії). Вкриті лісовою рослинністю землі становили 81,4 % від лісової площі Східного Полісся та 88 % від вкритих лісовою рослинністю земель Чернігівщини. Частка деревостанів хвойних порід у поліській частині (50,1 %) була дещо більшою у порівнянні з цим показником у губернії, а твердолистяних (10,8 %) та м'яколистяних (38,6 %) порід – порівняно меншою. Найбільша частка не вкритих лісовою рослинністю земель належала невідновленим зрубам (97 %). Площі лісосік, де не відбулось зімкнення крон дерев з наступного лісовідновлення, становили 22,2 % (Derzhavnyy arkhiv Chernihiv's'koyi oblasti, Collection R 950).

Після утворення в 1929 р. лісгоспів та ліспромгоспів у забезпечених лісовими ресурсами районах розпочалось інтенсивне лісокористування, що призводило до спустошення земель. Не виправило становище й переведення лісового фонду у 1931 р. до лісокультурної зони. Зростання площі пустирів, утворення низькоповнотних та малоцінних деревостанів, кущів погіршило структуру лісів Східного Полісся. Вилучення лісів біля берегів рік Дніпро, Десна,

Снов, Сейм тощо активізувало замулення, обміління водних артерій, розвиток процесів водної ерозії. Лише після ухвалення постанови щодо утворення водоохоронних лісів (1936 р.) розпочалося відновлення лісів у регіоні. Станом на 01.01.1940 загальна площа лісгоспів Чернігівщини становила 348 967 га. Вкриті лісовою рослинністю землі займали площу 289 568 га (83 %) (Derzhavnyy arkhiv Chernihivs'koyi oblasti, Collection R-2018).

За роки другої світової війни окупанти хижацько знищували лісові масиви Східного Полісся. За період 1940–1946 рр. площа вкритих лісовою рослинністю земель зменшилася на 4,2 тис. га. У післявоєнний 20-річний період обсяг заготівлі деревини в лісах Східного Полісся для відновлення народного господарства у 2–3 рази перевищував розрахункову лісосіку. Очищення зрубів не завжди проводили якісно, а відновлення – не завжди своєчасно та головними породами. Це призводило до утворення похідних та малоцінних деревостанів.

Надмірні рубки головного користування призвели до порушення рівномірності вікової структури деревостанів. Під керівництвом проф. Д. Д. Лавриненко, що народився на Чернігівщині, було розроблено «Типы лесных культур на Украине» (1956). Схеми змішування деревних порід у разі створення дубово-соснових культур у Чернігівському Поліссі запропоновано Г. Т. Гревцовою (1968). Протягом 1946–1950 рр. у лісовому фонді Чернігівського ОУЛГ було створено понад 27 тис. га лісових насаджень, а на землях сільгоспідприємств – 4 тис. га. Протягом 1944–1953 рр. у Сумській області створено 47,2 тис. га лісових культур. За 1956–1965 рр. на Сумщині створено 54,5 тис. га лісів, з них у держлісфонді – 33,8 тис. га, насаджень на пісках, в ярах і балках – 13,5 тис. га, полезахисних лісосмуг – 2,4 тис. га (Korzhivsky 1967).

Станом на 01.01.1981 загальна площа Чернігівського ОУЛГ за останній 20-річний період збільшилася на 18 317 га. Площа вкритих лісовою рослинністю земель збільшилася за останній 20-річний період на 64 891 га. Це відбулося переважно внаслідок заліснення галявин, пустирів, зменшення рідколісь, зрубів, згаріщ та переведення до вкритих лісовою рослинністю земель незімкнених лісових культур. Невкриті лісовою рослинністю землі становили 3 798 га, або 1,1 % площі лісових земель. Найбільшу площу займали зруби й незалісені лісосіки (2 977 га) та галявини (564 га). Нелісові землі становили 21 572 га, або 5,9 % загальної площі. Площа ріллі становила 1 195 га, сіножатей – 6 760 га, боліт – 6 882 га. Площі незімкнених лісових культур становили 6 860 га (у 2,5 разу менше проти 1961 р.), що пояснюється зменшенням обсягів головного користування та підвищенням ефективності догляду за культурами. Частка незімкнених культур становила 2,1 % вкритих лісовою рослинністю земель. Загальна площа деревостанів штучного походження дорівнювала 192 250 га, що становило 57,6 % вкритих лісовою рослинністю земель (у 1961 році – 46 %).

Однак лісогосподарські підприємства створювали культури переважно чистого складу, мало уваги приділяли рубкам догляду. Це спричинило зниження стійкості деревостанів, поширення шкідників та хвороб, пошкодження дикими тваринами. Наприклад, на підприємствах Чернігівського ОУЛМГ площа соснових деревостанів, уражених кореневою губкою, постійно збільшувалася: 1953 р. – 363 га, 1971 р. – 12 196 га, 1980 р. – 41 530 га, 1991 р. – 53 669 га. Наукові дослідження за напрямом підвищення біологічної стійкості та продуктивності деревостанів у регіоні здійснювали доктори наук І. О. Алексєєв, І. М. Патлай, В. П. Ткач, В. Л. Мешкова, кандидати наук А. Р. Ореховський, С. А. Лось, Л. І. Терещенко, В. П. Самодай, І. М. Усцький, В. П. Чигринець, А. В. Товстуха, наукові співробітники Є. М. Кузьмін, М. О. Галів та інші. У заплаві р. Десна протягом 70-х років минулого століття випробувано 36 видів деревних та кущових порід для визначення їхньої стійкості до тривалого затоплення (Ткач 1999).

Процеси ослаблення деревостанів посилювалися після низки періодів посушливих років, буревіїв, що призводило до розладнання та відмирання деревостанів. Тому наукову діяльність у лісовому фонді Східного Полісся було спрямовано на подолання лісогосподарських проблем. На підставі Наказу Держкомлісгоспу України № 3 від 11.01.2005 Придеснянську науково-дослідну станцію боротьби з ерозією ґрунтів було реорганізовано у

державне підприємство «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція». Основними науковими напрямками діяльності Станції є: забезпечення багатопільового ведення лісового господарства на основі принципів, наближених до природи, з урахуванням екологічних, економічних та соціальних вимог; удосконалення способів рубок лісу, спрямованих на безперервне, невиснажливе та раціональне використання лісових ресурсів; розроблення ефективних методів лісовідновлення та реконструкції цінними деревними породами; розширення досліджень з агролісомеліорації; розроблення заходів з підвищення біологічної стійкості лісостанів до інвазій шкідників, хвороб і лісових пожеж; розроблення заходів з підвищення продуктивності, ресурсного потенціалу, захисних властивостей та біорізноманіття лісів; підвищення ефективності лісоуправління, рентабельності підприємств в умовах ринкових відносин та достатнього соціального забезпечення працівників; вдосконалення нормативно-інструктивної документації та її гармонізація з європейськими стандартами.

За період 2005–2016 рр. науковці Станції вивчали: стан і продуктивність похідних та малоцінних деревостанів дібров і судібров, історичних культур В. Д. Огієвського; масове відмирання ялиників, сосняків, пошкоджених кореневою губкою та шкідниками; реконструкцію малоцінних молодняків; заходи боротьби з хрущами у лісових культурах сосни; відновлення лісів на перелогових землях (ДП «Корюківський лісгосп»); стан запідсочених сосняків НПП «Деснянсько-Старогутський» та їхнє відновлення комплексними рубками; результати першого прийому поступових рубок у соснових деревостанах; видовий склад рідкісних та зникаючих рослин; надавали наукове обґрунтування зі створення лісових культур на згарищі ДП «Остерський лісгосп», на зрубках відмерлих ялиників. Наукові дослідження в цей період здійснювали кандидати наук А. М. Жежжун (2016), І. М. Жежжун, Л. В. Дем'яненко, І. О. Бобров, наукові співробітники М. О. Галів, Г. М. Помаз, І. В. Порохняч.

За результатами наукових досліджень за 2005–2016 рр. науковцями Станції спільно з іншими авторами надруковано 145 наукових статей, видано 3 збірники наукових праць, 1 монографію, підготовлено 10 рекомендацій, зареєстровано патент на корисну модель.

Ліси Східного Полісся є об'єктом для досліджень науковців ДП «Новгород-Сіверська ЛНДС». Загальна площа лісів поліської частини Київської (Лівобережжя), Чернігівської та Сумської областей становить 697,3 тис. га, вкрита лісовою рослинністю – 654,2 тис. га. Загальний запас деревини становить 173 141,8 тис. м³. Лісистість регіону – 25,6 %. Найбільшими користувачами є підприємства Державного агентства лісових ресурсів – 349,6 тис. га (53,4 %). У Слобідському дослідному лісництві ДП «Новгород-Сіверська ЛНДС», утвореному у 2005 р., закладено стаціонари з рубок головного користування, рубок поліпшення якісного складу лісів, досліді з відтворення та захисту лісів. Результати досліджень використовуються для розроблення та актуалізації нормативних документів лісового господарства. У 95-річний ювілей науковці підприємства підтримують та розширюють досвід і традиції лісової наукової дослідної справи. В останні роки науковці одержують фінансування переважно за рахунок госпдоговірної тематики, укладеної з лісогосподарськими підприємствами регіону.

У лісовому фонді Східного Полісся крім ДП «Новгород-Сіверська ЛНДС» здійснюють наукові дослідження науковці НУБіП України, Чернігівського НТІ, Сумського НАУ та інших установ держави. Фахівці продовжують дослідження, спрямовані на розвиток лісогосподарської галузі України.

Таким чином, зростання обсягів заготівлі деревини у лісах Східного Полісся з XVII століття призвело до погіршення породного складу, санітарного стану лісостанів та зменшення лісистості. Утворення державних органів управління лісами забезпечило раціональне використання лісових ресурсів, становлення та розвиток лісової науки в регіоні та державі загалом. У 95-річний ювілей науковці державного підприємства «Новгород-Сіверська лісова науково-дослідна станція» УкрНДІЛГА підтримують та розширюють досвід

і традиції лісової наукової дослідної справи. Стале ведення лісового господарства повинно здійснюватись на наукових засадах комплексного використання, розширеного відтворення, якісної охорони та захисту лісів.

ПОСИЛАННЯ – REFERENCES

- Arnold, F. K.* 1898. Russkiy les [Russian forest]. Sankt-Peterburh. V. 1, 404 p. (in Russian).
- Beletsky, G.* 1840. Svedeniya o lesakh Krolevetskoho uezda Chernigovskoy gubernii [Information about the forests of the Krollevka district of Chernigov province]. Lesnoy zhurnal [Forest magazine], 4: 7–19 (in Russian).
- Derzhavnyy arkhiv Chernihivs'koyi oblasti [State Archives of Chernihiv Region]. Collection R-950, Description 3, Storage unit 55 (in Ukrainian).
- Derzhavnyy arkhiv Chernihivs'koyi oblasti [State Archives of Chernihiv Region]. Collection R-2018, Description 10, Storage unit 15 (in Ukrainian).
- Grevtsova, A. T.* 1968. Opyt sozdaniya smeshannykh i chistykh kul'tur sosny v svezhey subori vostochnogo Poles'ya USSR [The experience of creating mixed and pure plantations of pine trees in the fresh relatively poor site conditions of Eastern Polissya of the USSR]. : avtoref. diss. na soisk. uchen. stepeni kand. s.-kh. nauk [Extended abstract of PhD dissertation]. Kiev, 20 p. (in Russian).
- Honchar, A. I.* 1957. Obzor deyatel'nosti Pridesenskogo opornogo punkta po bor'be s eroziyei pochv za ves period ego sushchestvovaniya (1922–1957) [The overview of the Pridesensky base station for the control of soil erosion during the entire period of its existence (1922–1957)] (unpubl.). Pokoshychi, 22 p. (in Russian).
- Hrushevsky, M., Broyk, Ye. Ye., Verstyuk, V. F.* 2009. Ilyustrovana istoriya Ukrayiny z dodatkamy ta dopovnennyamy [Illustrated history of Ukraine with annexes and additions]. Donetsk, TOV VKF «BAO», 736 p. (in Ukrainian).
- Kitaev, M.* 1894. Obleseniye Chernyovskiykh peskov [Afforestation of the Chernigov Sands]. Lesnoy zhurnal [Forest Journal], 24(2): 8–12 (in Russian).
- Korzhivsky, Yu. S.* 1967. Lisy i lisove hospodarstvo Sums'koyi oblasti [Forests and forestry of Sumy region]. Kiev, Urozhay, 176 p. (in Ukrainian).
- Krasnov, V. P. and Buzun, V. O.* 2005. Lisova doslidna sprava na Polissi Ukrayiny [Forest research in Polissya zone of Ukraine]. Zhytomyr, Polissya, 200 p. (in Ukrainian).
- Lavrinenko, D. D., Florovsky, A. M., Kovalevsky, A. K.* 1956. Typy lesnykh kul'tur dlya Ukrainy [Types of forest plantations for Ukraine]. Kyev, Publishing House of AN USSR, 288 p. (in Russian).
- Magomedov, A.* 1929. Zadachy i programma Prydesenskoy opytno-ovrazhnoy meliorativnoy stantsii i osnovy ovrazhnoho voprosa [The tasks and the program of the Pridesnyanskaya Experimental Ravine Reclamation Station and the basis of the ravine issue]. Kyev, Edititon of Prydesenskaya opytno-ovrazhnaya melyoratyvnaya stantsiya, V. 1, 47 p. (in Russian).
- Patlay, I. N.* 1984. Seleksionno-ekologicheskie osnovy semenovodstva i vyrashchivaniya vysokoproduktivnykh kul'tur sosny obyknovnoy, duba chereshchatogo g yasenya obyknovnoy v ravninnoy chasti Ukrainskoy SSR [Selective-ecological bases of seed growing and cultivation of high-yielding cultures of Scots pine, pedunculate oak and common ash in the flat part of the Ukrainian SSR]: dys...dokt. s.-kh. Nauk. Kharkiv, 586 p. (in Russian).
- Pogrebnyak, P. S.* 1968. Obsheee lesovodstvo [General forestry]. Moskva, Kolos, 440 p. (in Russian).
- Redko, G. I., Buzun, V. A., Redko, N. G.* 2005. Ocherki po istorii lesokulturnogo dela v Ukraine [Articles on the history of reforestation work in Ukraine]. Zhytomyr, 528 p. (in Russian).
- Rusov, A. A.* 1898. Opisaniye Chernyovskoy gubernii [Description of the Chernigov Gubernia]. Chernyov, Typohrafiya gubernskogo Zemstva. V. 1, 322 p. (in Russian).
- Rusov, A. A.* 1899. Opisaniye Chernyovskoy gubernii [Description of the Chernigov Gubernia]. Chernyov, Typohrafiya gubernskogo Zemstva. V. 2, 328 p. (in Russian).
- Samofal, S. A.* 1925. Yestestvennoye vozobnovleniye s opytne kul'tury v borakh Ukrainy [Natural regeneration and experimental plantations in the forests of Ukraine]. Trudy po lesnomu opytному delu Ukrainy [Proceedings of Forest Experimentation in Ukraine], 5: 3–73 (in Russian).
- Sannikov, G. P.* 1959. Osobennosti khoda rosta sosnovykh kul'tur v zavisimosti ot geograficheskogo proiskhozhdeniya semyan v Sobichevskom lesnichestve Sums'koy oblasti [Peculiarities of the growth of pine plantations depending on the geographical origin of the seeds, in the Sobichevsky forestry of Sumy region]. Lesnoy zhurnal [Forest Journal], 3: 25–38 (in Russian).
- Schmidt, V. E.* 1928. Ponovlennya v lisakh Livoberezhnoho Polissya [Regeneration in the forests of the Left-Bank Polissya]. Trudy z lisovyi doslidnoyi spravy na Ukrayini [Proceedings of Forest Experimentation in Ukraine], 10: 12–15 (in Ukrainian).
- Shulgin, N.* 1858. Statystycheskoe opysaniye lesov Chernyovskoy gubernii [Statistical description of the forests of Chernigov province.] Chernyovskyye gubernskyye vedomosti [Chernigov Province Gazette], 2: 8–16, 3: 19–29, 4: 33–39, 5: 45–57 (in Russian).
- Tereschenko, L. I., Samoday, V. P., Moroz, V. V.* 2008. Suchasnyy stan i perspektyvy heohrafichnykh kul'tur V. D. Ohiyevs'koho ta inshykh selektsiynykh ob'yektiv sosny zvychaynoyi v Sobyts'komu lisnytstvi DP «Shostkyns'ke

LH» Sums'koyi oblasti [Current state and prospects of geographical cultures V. D. Ogievskii and other breeding units of Scot pine in Sobitsky forestry of the State Enterprise “Shostkinske Forest Economy” of Sumy region]. Kharkiv, UkrNDILHA, Krasnotrostanets'ka LNDS, 126 p. (in Ukrainian).

Tkach, V. P. 1999. Zaplavni lisy Ukrayiny [Ukraine's floodplain forests]. Kharkiv, Pravo, 368 p. i Ukrainian).

Vakulyuk, P. G. 2000. Narysy z istoriyi lisiv Ukrayiny [Essays on the history of Ukrainian forests]. Fastiv, Polifast, 624 p. (in Ukrainian).

Vedmid, M. M., Zhezhkun, A. M., Galiv, M. O., Mahiboroda V. K. 2005. Na maliy bat'kivshchyni Heorhiya Vysots'koho [At the small motherland of Georgy Vysotsky] Lisovyy i myslyvs'kyu zhurnal [Forest and hunting magazine], 6: 22–23 (in Ukrainian).

Vorobyov, D. V. and Pogrebnyak, P. S. 1929. Lisovyy typolohichnyy vyznachnyk Ukrayins'koho Polissya [Forest typological guide of the Ukrainian Polissya]. Trudy z lisovoyi dosvidnoyi spravy na Ukrayini [Proceedings of Forest Experimentation in Ukraine], XI, 164 p. (in Ukrainian).

Zhezhkun, A. M. 2016. Vytoky ta suchasnyy stan lisivnychoyi nauky u Skhidnomu Polissi Ukrayiny [Origins and modern state of forestry science in Eastern Polissya of Ukraine.] Lisivnycho-ekolohichni problemy Skhidnoho Polissya Ukrayiny [Forest and ecological problems of Eastern Polissya of Ukraine], 3: 12–15 (in Ukrainian).

Zhezhkun A. M.

BACKGROUND OF FOREST SCIENCE AND ECONOMY IN EASTERN POLISSYA OF UKRAINE

State Enterprise “Novgorod-Siverska Forest Research Station”

The article highlights the development of forestry and the formation of forest science in Eastern Polissya of Ukraine. To the 95th anniversary, scientists of the State Enterprise “Novgorod-Siverska Forest Research Station” support and extend the experience and traditions of forest scientific research. The sustainable management of forestry should be carried out on the basis of scientific principles of integrated use, expanded reproduction, regular conservation and protection of forests.

К е у w o r d s : forestry, forest science, history, forest cover, Eastern Polissya.

Жежкун А. Н.

К ИСТОРИИ РАЗВИТИЯ ЛЕСНОЙ НАУКИ И ХОЗЯЙСТВА ВОСТОЧНОМ ПОЛЕСЬЕ УКРАИНЫ

Государственное предприятие «Новгород-Северская лесная научно-исследовательская станция»

В статье освещено развитие лесного хозяйства и становление лесной науки в Восточном Полесье Украины. К 95-летию юбилею ученые государственного предприятия «Новгород-Северская лесная научно-исследовательская станция» поддерживают и расширяют опыт и традиции лесного научного исследовательского дела. Устойчивое ведение лесного хозяйства должно осуществляться на научных основах комплексного использования, расширенного воспроизводства, качественной охраны и защиты лесов.

К л ю ч е в ы е с л о в а : лесное хозяйство, лесная наука, история, лесистость, Восточное Полесье.

E-mail: desna-90@ukr.net

Одержано редколегією: 20.04.2017